

SİVİL SAVUNMA İLE İLGİLİ TEŞKİL VE TEDBİRLER TÜZÜĞÜ

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi : 5.6.1964, No : 6/3150
Dayandığı Kanunun Tarihi : 9.6.1958, No : 7126
Yayımlandığı R. Gazetenin Tarihi : 18.7.1964, No : 11757
Yayımlandığı Düsturun Tertibi : 5, Cildi : 3, S. 2614

BİRİNCİ KISIM

Tüzüğün kapsamı

Madde 1 – 7126 sayılı kanuna göre kurulacak olan hassas bölge kademeleri ve idare merkezleri ile sivil savunma mahalli kuvvetleri, koruyucu ve kurtarıcı diğer tedbirler, el koyma ve satınalma işleri hakkında bu Tüzük hükümleri uygulanır.

İKİNCİ KISIM

Hassas bölge kademeleri, idare merkezleri ve büroları

Madde 2 – Yetkili mercilerce şehir, kasaba, mevki veya tesis olarak tesbit edilecek tabii afet sahalari dışında kalan hassas bölgelerin sınırları; buralara yapılması muhtemel taarruzların tesir alanları içine girebilecek banliyölerini ve yakın çevrelerini de kapsayacak şekilde, mahalli mülki idare amirliklerince tayin olunur ve sivil savunma planlarında da gösterilir.

Madde 3 – (Değişik : 7/8/1996 - 96/8650 K.)

Hassas bölgeler, sivil savunma teşkilat ve faaliyetlerinin planlanması, sevk ve idaresi bakımından kılavuzluk kademelerine ayrılır.

Madde 4 – (Değişik : 7/8/1996 - 96/8650 K.)

3 üncü Maddedeki genel düzenlemeden ayrı olarak mülki idare amirlerince gerekli görülen kamu ve özel sektöre ait tesislerde kılavuzluk oluşturulur.

Bu tesislerin kılavuzları yönetici ve sahipleri tarafından seçilir.

Madde 5 – Bir hassas bölge içinde ilçe ve bucak teşkilatı bulunuyorsa bu yerlerdeki bölge kademelerinin mümkün olduğu kadar idari bölge taksimatına uydurulması gözönünde tutulur.

Madde 6 – (Değişik : 7/8/1996 - 96/8650 K.)

Sivil savunma hareketinin sevk ve idaresi için merkezde İçişleri Bakanı adına Sivil Savunma Genel Müdürlüğüne, il ve ilçelerde mülki idare amirlerince sivil savunma idare merkezleri kurulur. Bu merkezlerde başkan ve ihtiyaca göre bir veya iki başkan

yardımcısı, sivil savunma servis başkanları ile kamu kurum ve kuruluşlarından yeteri kadar uzman, memur ve diğer görevliler bulunur. İhtiyaca göre özel sektörde görevli personel ile yükümlüler de idare merkezlerinde görevlendirilebilir.

Büyükşehir bünyesinde yer alan ilçe idare merkezleri, il idare merkezinin eş güdümünde görev yaparlar. Hasar bölgesine kuvvet sevk; ilçede ilçe idare merkezi, ilçeler arasında il idare merkezi tarafından yapılır. İlçe idare merkezleri faaliyetleri ile ilgili olarak il idare merkezine bilgi verir.

Madde 7 – (Değişik : 7/8/1996 - 96/8650 K.)

Sivil savunma idare merkezleri 24 saat görev yapılmasına elverişli, yeterli kapasite ve muhabere imkanlarına sahip, ulaşımı kolay olan şehrin uygun bir yerinde tesis edilir. Lüzumu halinde kullanılmak üzere seyyar idare merkezi de kurulabilir. Ayrıca bir yedek idare merkezi yeri tesbit edilerek görev yapmaya hazır halde bulundurulur.

Madde 8 – Sivil savunma idare merkezlerinin kuruluş, personel, malzeme, görev ve çalışma şekilleri, Sivil Savunma İdaresi tarafından düzenlenecek bir talimatla tesbit olunur.

Madde 9 – Hassas bölgeler dışındaki şehir ve kasabalardaki sivil savunma servislerinin sevk ve idareleri ile diğer hizmetlerin yürütülmesi için mülki idare amirlikleri emrinde, yeteri kadar memur ve mükellef personelden ibaret bir "Sivil Savunma İdare Bürosu" bulunur.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Sivil savunma mahalli kuvvetleri

Madde 10 – (Değişik : 7/8/1996 - 96/8650 K.)

Sivil savunma mahalli kuvvetleri;a) İl ve ilçe sivil savunma teşkilleri ve korunma kılavuzluklarından,

b) Kamu kurum ve kuruluşlarının kadrolu personel, araç ve gerecinden valiliklerce oluşturulan acil kurtarma ve yardım ekiplerinden,

c) Kamu ve özel kurum ve kuruluşlarının sivil savunma teşkillerinden ibarettir.

BİRİNCİ BÖLÜM

Şehir ve kasaba sivil savunma teşkilleri ve korunma kılavuzları

Madde 11 – Şehir ve kasaba sivil savunma teşkilleri; sivil savunma servisleri ve sivil savunmaya yardımcı diğer servisler olmak üzere iki grupta toplanır.

A) Sivil savunma servisleri şunlardır:

1. Karargah servisi;
2. Kurtarma servisi;
3. İlk yardım ve ambulans servisi;
4. Sosyal yardım servisi.

B) Sivil savunmaya yardımcı diğer servisler şunlardır:

1. Emniyet-trafik servisi;
2. İtfaiye servisi;
3. Hastahaneler servisi;
4. Teknik onarım servisi.

Madde 12 – (Değişik : 7/8/1996 - 96/8650 K.)

İl ve ilçelerde korunma kılavuzlukları, 11 inci maddede belirtilen servisler ile ayrıca illerde ve valilikçe uygun görülen ilçelerde acil kurtarma ve yardım ekipleri kurulur.

Madde 13 – Sivil savunma teşkillerinin kuruluş ve kuvvetleri; şehir ve kasabaların büyüklüklerine, hassasiyet derecelerine göre bu Tüzük hükümleri ve İçişleri Bakanlığında verilecek talimat ve direktifler dairesinde mahalli sivil savunma planları ile tesbit olunur.

Bu kuvvetlere, çağrı sırasında bulunamamak, hastalık, ölüm gibi eksikleri karşılamak için % 15 kadar yedek eklenir.

Madde 14 – Sivil savunma teşkilleri; barış zamanından itibaren kurulur, yetiştirilir ve donatılarak göreve hazır bulundurulurlar. İlgili servis başkanları, kendilerine bağlı servislerin hazırlanmasını ve yetiştirilmesini sağlamakla görevli ve sorumludurlar.

Servis başkanları, ilgili maddelerde sayılan görevliler arasından mülki idare amirlikleri tarafından seçilirler.

Madde 15 – (Değişik : 7/8/1996 - 96/8650 K.)

Sivil savunma servislerinin eğitime ve göreve çağrılmaları halinde görev yerlerine en kısa sürede sevk edilebilecekleri emin yerler, mülki idare amirince toplanma bölgesi olarak seçilir.

Servislerin faaliyet alanlarına uygun olarak barınabileceği bina ve tesisler, barıştan itibaren tesbit edilerek gerekli düzenleme yapılır.

Madde 16 – Yardımcı servislerin barış kuvvetlerinin bir kısmı yerlerinde kalmakla beraber, çoğunluğu sivil savunma servisleriyle birlikte toplanma bölgeleri civarındaki münasip yerlere çıkarılır.

Yardımcı servisler;kendi servis başkanları tarafından sevk ve idare edilmekle beraber, sivil savunma servisleriyle müşterek çalışma, işbirliği ve yardımlaşma bakımlarından sivil savunma idare merkezlerinin emri altında bulunurlar. Bu maksatla bu servislerin idare merkezlerinde yetkili birer temsilcisi bulunur.

A) Sivil savunma servisleri

Madde 17 – Sivil savunma servisleri, olağanüstü hal ihtiyaçları için doğrudan Sivil Savunma İdaresince kurulur, donatılır, eğitilir ve yönetilirler.

1. Karargah servisi

Madde 18 – Karargah servisinin başlıca görevi; sivil savunma idare merkezlerinin haberalma ve yayma, hareket, haberleşme, keşif ve gözetleme gibi hizmetlerini yürütmektir.

Madde 19 – Karargah servisinin başkanı, sivil savunma müdürü, mütehassısı veya memurudur.

Bu servis yukarıki maddede yazılı hizmet bölümlerine göre kısımlara ayrılır ve her kısımda birer kısım amiri ile yeteri kadar personel bulunur.

Bu servis, gereken yerlerde sürekli ve nöbetleşe çalışmayı sağlamak üzere üç tertip personel düşecek şekilde de kurulur.

2. Kurtarma servisi:

Madde 20 – Kurtarma servisinin başlıca görevi; düşman taarruzlarının tesirlerinden meydana gelecek hafif yıkıntıların kaldırılması,altında kalanların kurtarılması ve acil ilk yardımlarının yapılması, tıkanan veya bozulan yol ve köprülerin basit temizleme veya onarımları, yıkılmaya yüz tutmuş yapıların geçici destekleme veya yıkılmaları gibi işlerdir.

Bu servis, görevinin elverdiği nispette ölümlerin gömülmelerine de yardım eder.

Madde 21 – (Değişik : 7/8/1996 - 96/8650 K.)

Kurtarma servisinin başkanı; il merkezlerinde köy hizmetleri il müdürü, ilçelerde belediye fen işleri müdürü veya bu görevi yapan diğer teknik personeldir.

Başkan kendisine bayındırlık ve iskan müdürlüğü veya belediye fen işleri müdürlüğünden birer teknik personeli yardımcı olarak seçer.

Madde 22 – (Değişik : 7/8/1996 - 96/8650 K.)

Kurtarma servisi korunma bölgesinin büyüklüğüne göre bölük, takım veya ekipler halinde kurulur.

3. İlk yardım ve ambulans servisi:

Madde 23 – İlk yardım ve ambulans servisinin başlıca görevi; çeşitli taaruzve tesirler sebebiyle vukua gelecek yaralı veya hastalara ilk yardımda bulunmak, bunların ayırımını yapmak,

ilk yardım merkezlerine ve hastahanelere taşınmalarını sağlamaktır. Bu işlerden sonra ölümlerin taşınmalarına ve gömülmelerine de yardım ederler.

Sağlık müesseselerinde barışta mevcut ambulanslar da personeli ile birlikte olağanüstü halden itibaren bu servis içinde bir elden idare edilirler.

Madde 24 – (Değişik : 7/8/1996 - 96/8650 K.)

İlkyardım ve ambulans servisinin başkanı; il merkezlerinde il sağlık müdürü, ilçelerde ise ilçe idare kurulu üyesi olan tabiptir. Servis başkanı sağlık personelinden kendisine iki yardımcı seçer.

Madde 25 – (Değişik : 7/8/1996 - 96/8650 K.)

İlkyardım ve ambulans servisi korunma bölgesinin büyüklüğüne göre bölük, takım veya ekipler halinde kurulur.

Madde 26 – Hassas bölgeler dışındaki şehir ve kasabalarda NBC (Nükleer, biyolojik, kimya) maddeleri tesirlerinin tesbiti ve buna göre halkın hareket tarzlarının tayin ve ilgili makamlara bildirilmesi de bu servis tarafından yapılır. Bu maksatla bu servislere yeteri kadar NBC ölçme ve hesaplama aletleri verilir.

4. Sosyal yardım servisi:

Madde 27 – Sosyal yardım servislerinin başlıca görevi; olağanüstü hallerde halkın durumdan haberdar edilmesi, tahliye ve seyrekleştirme işlerine yardımda bulunulması, felaket sıralarında evsiz, giyeceksiz ve yiyeceksiz kalanların veya felaket bölgelerinden gelenlerin acil ilk yardım, geçici barındırma, giydirme ve yedirilmeleri, birbirlerini kayıp edenlerin buluşturulması, işsiz ve kimsesiz kalanlara yardım gibi işlerdir.

Sivil savunma servisleri personelinin yedirilmesi de bu servis tarafından yapılır.

Madde 28 – Milli Eğitim, Sağlık ve Sosyal Yardım, Turizm ve Tanıtma Bakanlıkları, Diyanet İşleri, Vakıflar, özel idare ve belediyeler ve bunlara bağlı teşekküller, İş ve İşçi Bulma Kurumu, Ticaret ve Sanayi Odaları ve diğer meslek teşekkülleri gibi resmi ve özel daire, müessese ve teşekküllerle Kızılay, Çocuk Esirgeme, Yardımsevenler ve benzeri dernekler barıştan tesbit olunacak esaslar dairesinde mevcut personel, tesis ve araçlarıyla bu servis hizmetine katılırlar.

Madde 29 – Sosyal yardım servisinin başkanı, il merkezlerinde milli eğitim müdürleri, ilçe merkezlerinde ilk öğretim müdürleri, diğer kasabalarda ilkokul müdürleridir. Mahalli Kızılay şubeleri olan yerlerde bu şubelerin başkanları, olmayan yerlerde servis başkanının seçeceği bir kimse başkan yardımcısı olur.

Madde 30 – (Değişik : 7/8/1996 - 96/8650 K.)

Sosyal yardım servisi korunma bölgesinin büyüklüğüne göre bölük, takım veya ekipler halinde kurulur.

B) Sivil savunmaya yardımcı diğer servisler:

Madde 31 – Sivil savunmaya yardımcı servisler; olağanüstü hal ve savaş zamanlarında artacak görev ve hizmetlerin yürütülebilmesi için genişletilmesi ve kuvvetlendirilmesi gereken, barışta mevcut aşağıdaki maddelerde yazılı hizmetler görevli teşkillerdir.

Bu servisler; yeteri kadar mükelleflerle takviye edilmek sureti ile kendi idarelerince genişletilir, teşkilatlandırılır, eğitilir ve yönetilirler.

1. Emniyet ve trafik servisi:

Madde 32 – Barışta mevcut emniyet ve trafik teşkilatı; olağanüstü hal veya seferdeki tehlike zamanlarında halka yardım etmek, panik ve kargaşalıkları önlemek, sükunet, emniyet ve asayiş sağlamak ve trafiği düzenlemek gibi hizmetleri karşılamak üzere barıştan seçilecek ve yetiştirilecek mükellef personelle artırılmak suretiyle genişletilir.

Bu servise ayrılacak mükellef personel miktarı, hassas bölge nüfusunun binde beşini geçmemek üzere mahallin özellik ve ihtiyacına göre tesbit olunur.

Patlamayan bombaların diğer şüpheli cisimlerin ve NBC maddeleri ile bulaşmış sahaların tahdit ve kontrol altına alınması ve tahliye işlerine yardım da bu servisin görevleri arasındadır.

Madde 33 – Mahalli emniyet müdür ve amirleri, bunların bulunmadıkları yerlerde jandarma komutanları emniyet ve trafik servisinin başkanı olarak, servisin kurulması, yetiştirilmesi ve yönetilmesiyle görevli ve sorumludurlar.

2. İtfaiye servisi:

Madde 34 – Belediyelerce; düşman taarruzlarının tesirleri ile çıkabilecek geniş ölçüdeki yangınların önlenmesi için, barışta mevcut itfaiye teşkilatı, olağanüstü hal ve sefer ihtiyaçlarına göre mükellef personel ve ilave edilecek araç ve gereçlerle kuvvetlendirilir ve genişletilir.

İtfaiye servisi; esas görevinin elverdiği nispette yanma ve boğulma tehlikesinde bulunanlarla yıkıntı altında kalanların kurtarılmasına, su basan binaların boşaltılmasına, geçici destekleme işlerine yardım ve NBC ile bulaşmış sahaların su ile temizlenmesini de yapar.

Madde 35 – Barışta mevcut itfaiye teşkilatı yakarıkı maddede yazılı maksadı sağlamak üzere, her korunma bölgesine en az bir itfaiye grubu düşecek şekilde kuvvetlendirilir ve genişletilir. Bir itfaiye grubunun kuvveti 30 - 50 kişidir.

Belediye itfaiyesi bulunmayan şehir ve kasabalarda, belediyelere bağlı olarak mükellef personelden ibaret seferi itfaiye grup, takım veya ekipleri kurulur. Bu grup, takım veya ekiplerin başına belediye zabıta amiri veya diğer ilgili bir belediye personeli amir olarak görevlendirilir.

Madde 36 – Hassas bölgeler dışındaki şehir ve kasabalarda kurulacak itfaiye servisleri, gerektiğinde yıkıntı kaldırma ve altında kalanları kurtarma hizmetlerini de yapmak üzere eğitilir ve donatılırlar.

Madde 37 – Belediye itfaiye müdür veya amirleri, bunların bulunmadıkları yerlerde 35 inci maddede yazılı belediye memurları itfaiye servisinin başkanı olup kurulmasını, yetiştirilmesini ve yönetimini sağlamakla görevli ve sorumludurlar.

3. Hastahaneler servisi:

Madde 38 – Hassas bölgelerdeki hastahane ve diğer sağlık tesisleri; her çeşit personel, malzeme ve teçhizatı ile birlikte harb zamanlarında düşman taarruzlarının tesirleri ile geniş ölçüde artacak yaralı ve hastaların tedavilerinin yapılabilmesi için hassas bölgeler civarındaki emniyetli ve elverişli mahallere taşınırlar. Bu hastahaneler civarında ihtiyaca göre yardımcı hastahaneler ve ileri ilk yardım merkezleri kurulur.

Madde 39 – Yukarıki maddeye göre kurulacak hastahaneler bölgeleri için çekirdek olarak, hassas bölgeler civarındaki barışta mevcut sağlık tesislerinden, bunların bulunmaması veya yetişmemesi halinde bu hizmete elverişli münasip diğer binalardan faydalanılır. Bunların civarında yine elverişli binalardan veya kurulacak seyyar tesislerden yardımcı hastahaneler açılması tertiplenir.

Hassas bölgeler civarındaki il ve ilçelerde bulunan sağlık merkez ve hastahanelerinin kapasiteleri artırılmak üzere tedbirler alınır.

Madde 40 – Hastahaneler bölgelerindeki hastahanelere bağlı olarak, hasar bölgelerinden gelecek hasta ve yaralıların ayırımı ve ilk tıbbi müdahaleyi yapmak, gerekenlerin hastahanelere gönderilmelerini sağlamak üzere, hasar bölgeleri dışında veya kenarında barıştan seçilecek elverişli binalarda yeteri kadar ilk yardım merkezleri faaliyete geçirilir. Bu merkezlerde yukarıdaki hizmetleri yapabilecek kadar tabip, hemşire ve diğer yardımcı personel bulunur.

Madde 41 – Hastahaneler servisi hizmetinde; yurttan mevcut resmi ve özel bütün sağlık tesisleriyle kimyahane, laboratuvar ve benzeri yardımcı tesislerden faydalanılır; gerekli ilave personel sivil savunma mükelleflerinden sağlanır.

Milli Savunma Bakanlığına ve üniversitelere bağlı sağlık tesislerinden faydalanma şekilleri, yetkili makamlarla anlaşmak suretiyle tesbit olunur.

Madde 42 – Hassas bölgelerin ihtiyacına göre bu servisin planlanması, teşkilatlandırılması, araç, gereç ve ilaçlarının ikmali, personelin yetiştirilmesi, hizmet şekilleri gibi hususlar, İçişleri Bakanlığı ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıklarınca müştereken hazırlanacak bir yönetmelikle tesbit edilir ve gereği Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca yerine getirilir.

Madde 43 – Hastahaneler servisi başkanlığı, mevcut hastahaneler baştabiplerinden biri tarafından yönetilir. Birden fazla hastahane bulunan yerlerde diğer hastahane başhekimleri aynı zamanda servis başkanı yardımcısıdır.

4. Teknik onarım servisi:

Madde 44 – Belediyeler ve elektrik, havagazı, su işletmeleri ve PTT gibi idareler tarafından; düşman taarruzlarının tesirleriyle bozulacak elektrik, havagazı, su, kanalizasyon, telgraf ve telefon tesislerinin ilk ve acil onarımları için, bu idarelere ait barışta mevcut onarım teşkilatı, olağanüstü hal ve sefer ihtiyacına göre lüzumu kadar mükellef personelle kuvvetlendirilmek, yetiştirilmek, araç ve gereçleri sağlanmak suretiyle genişletilir.

Bu maksatla hassas bölgeler içindeki adı geçen tesislere ait bütün onarım malzemesinden yeteri kadari, olağanüstü hal ve sefer ihtiyacı için ilgili idarelerce barıştan tedarik ve depo edilir.

Madde 45 – Teknik onarım servisi; konusunu teşkil eden tesislerin neveleri ve işletmeleri itibarıyla aşağıdaki başlıca hizmet gruplarına ayrılır. Bu grupların barıştaki mevcutları sivil savunma mükellefleriyle üç katına kadar artırılabilir.

- a) Elektrik tesisleri onarım grubu;
- b) Havagazı tesisleri onarım grubu;
- c) Su tesisleri onarım grubu;
- d) Kanalizasyon tesisleri onarım grubu;
- e) Telgraf, telefon tesisleri onarım grubu. (Ayrı ayrı iki grup halinde de olabilir.)

Madde 46 – Her grup kendi idare veya işletme amirlikleri tarafından sevk ve idare olunur. Ancak bu gruplar müşterek faaliyetleri bakımından kül halinde bir servis teşkil ederler. Belediye fen işleri müdürleri, bunların bulunmadığı yerlerde belediye mühendis, mimar veya fen memurları teknik onarım servisi başkanlığını yaparlar ve gruplararası işbirliğini ve koordinasyonu sağlarlar.

Korunma kılavuzları:

Madde 47 – (Değişik : 7/8/1996 - 96/8650 K.)

Her mahalle bir kılavuzluk, her karakolun sorumluluk bölgesi içinde bulunan mahalleler bir başkılavuzluk, il veya ilçe emniyet müdürlüğü ve amirliği sorumluluk bölgesi ise bir şefkılavuzluk kademesini oluşturur. Her şefkılavuzluğu kapsadığı alan bir Korunma Bölgesidir.

Her mahallenin muhtarı kılavuz, her karakolun amiri başkılavuz, il ve ilçelerde emniyet müdürü veya amiri şefkılavuzdur. Kılavuz, başkılavuz, şefkılavuz kendilerine ikişer yardımcı seçerler.

Her mahallede cadde ve sokaklar için sivil savunma teşkilatı ve muhtarlarca müstereken yükümlüler arasından cadde ve sokak kılavuzları seçilir.

Emniyet teşkilatı bulunmayan yerlerde bu görevler jandarma teşkilatı tarafından yürütülür.

Büyükşehir statüsündeki illerin belediye sınırları içinde ilçe kurulmuşsa il emniyet müdürleri koordinatör olup, sivil savunma idare merkezi ile şefkılavuzluk kademeleri arasındaki işbirliği ve koordinasyonu sağlar.

Bina koruma amirleri (yönetici) cadde ve sokak kılavuzlarına, cadde ve sokak kılavuzları kılavuza, kılavuzlar başkılavuza, başkılavuzlar şefkılavuza, şefkılavuzlar ise mülki idare amirine karşı sorumludur.

Madde 48 – (Değişik : 7/8/1996 - 96/8650 K.)

İl ve ilçelerdeki korunma kılavuzları şef kılavuzluk, baş kılavuzluk ve kılavuzluk kademelerine ayrılır.

Cadde ve sokak kılavuzları o yerde oturan iyi tanınmış ve çevresini tanıyan subay, astsubay, polis, zabita memuru veya diğer memuriyetlerde bulunmuş emekli kimselerden seçilir.

Madde 49 – Kılavuzlukların barıştaki yerleri, bölgeleri içindeki kendi evleri veya iş yerleridir. Muhtarlık odaları da kullanılabilir. Seferde bu maksatla daha elverişli ve kafi koruma sağlayan başka yerler seçilebilir.

Kılavuzluklar, aynı zamanda bölgelerindeki halk için bir danışma ve haberalma bürosu mahiyetinde olduğundan, bu yerlerin halk tarafından kolaylıkla görülecek ve bellenecek şekilde olması gözetilir ve kapıları üzerine birer levha konulur.

Madde 50 – (Değişik : 7/8/1996 - 96/8650 K.)

İl ve ilçelerdeki korunma kılavuzlukları tümü itibarıyla bir kılavuz servisi teşkil eder. Bu servisin başkanı emniyet müdürü veya amiridir.

Korunma kılavuzlukları teşkilatının kurulmasından, yetiştirilmesinden ve yönetiminden bu servisin başkanı sorumludur.

Madde 51 – Şefkılavuzlar, başkılavuzlar ve kılavuzlar; barışta 15 günden fazla bölgelerinden ayrılmaları gereken hallerde, bir üst kademe amirlerine bilgi vermek ve yerlerine yardımcılarını vekil bırakmak suretiyle ayrılırlar.

Madde 52 – Korunma kılavuzlarının barıştaki başlıca görevleri şunlardır:

a) Bölgelerindeki bütün evler, buralarda oturan nüfus ve uzman personel ile önemli bina ve tesisler, sığınak ve sığınak olabilecek yerlere ait gerekli bilgileri tesbit ve kayıtlarını tutmak;

b) Bölgesinin ve komşu bölgelerin sınırlarıyla buralardaki sivil savunma hizmetleriyle ilgili teşkilat ve tesislerin yerlerini tesbit ve kayıtlarını tutmak;

c) Cadde ve sokak kılavuzlarının seçilmelerini ve eğitimlerini sağlamak;

d) Bölgelerindeki bina korunma personelinin ve diğer halkın sivil savunma kurs, konferans ve yayınlarından faydalanmalarına yardım et-

mek, yapacakları hazırlık ve alacakları tedbirlerde kendilerini aydınlatmak ve yardımcı olmak.

Madde 53 – Korunma kılavuzlarının olağanüstü hallerde ve seferdeki başlıca görevleri şunlardır:

a) Mevcut durum ve alınacak son hazırlık tedbirleri ve hareketleri hakkında halkı aydınlatmak, yardım etmek, morallerini kuvvetlendirmek;

b) Taarruzdan sonra bölgelerindeki hasar ve zayıyatı ve NBC maddeleri tesirlerini tesbit ederek üst kademelere devamlı bilgi vermek;

c) Tehlike durumlarına ve halin icaplarına göre halka alacakları tedbir ve yapacakları hareketleri tavsiye etmek; cadde ve sokak kılavuzları ve bina korunma personeli ile güçlerinin yettiği kadar yangın başlangıçlarının söndürülmesini ve ilk kurtarma ve yardım işlerinin yaptırılmasını sağlamak;

d) Bölgelerine gelecek sivil savunma kuvvetlerine yol göstermek ve bu kuvvetlerin kullanılmasına esas olacak durum ve şartlar hakkında birlik komutanlarına bilgi vermek.

Madde 54 – Korunma kılavuzları; barıştan itibaren kurulur, yetiştirilir ve donatılarak göreve hazır bulundurulur.

Madde 55 – Mevzuat hükümlerine ve mahalli mülki idare amirliklerinden verilecek direktiflere göre, korunma kılavuzlarının bildireceği hususların ve isteklerin cadde ve sokak kılavuzları, bina korunma personeli ve halk tarafından yerine getirilmesi mecburidir.

İKİNCİ BÖLÜM

Resmi ve hususi müesseselerin sivil savunma teşkilleri

Madde 56 – Hassas bölgelerdeki yıllık ortalama personel mevcudu 200 den fazla olan resmi ve hususi daire, müessese, fabrika ve teşekküllerde aşağıda yazılı sivil savunma teşkilleri kurulur.

- 1) Kontrol Merkezi ve Karargah Servisi;
- 2) Emniyet ve Kılavuz Servisi;
- 3) İtfaiye Servisi;
- 4) Kurtarma Servisi;
- 5) İlk Yardım Servisi;
- 6) Sosyal Yardım Servisi;
- 7) Teknik Onarım Servisi.

Madde 57 – Hassas bölgelerdeki mevcudu 200 den aşağı planlamaya tabi resmi ve hususi müesseselerde itfaiye, kurtarma ve ilk yardım servislerinin, hassas bölgeler dışındaki mevcudu 100 den fazla olan müesseselerde de itfaiye ve ilkyardım servislerinin kurulması mecburidir. Diğer servislerden lüzum görülecek olanlar kurulabilir.

Hassas bölgeler içinde olup da mevcudu 100 den az ve planlamaya tabi olmayan müesseselerde, bina korunma personeli ve malzemesi hakkında bu Tüzüğün 99-102 nci maddeleri uygulanır.

Madde 58 – Resmi ve hususi müesseselerde kurulacak servislerin kuvvetleri, bu Tüzük hükümleri dahilinde daire ve müesseselerin genişliğine, tesislerine, yapı tarzlarına ve iştiğal konularına göre sivil savunma planlarıyla tesbit olunur.

Madde 59 – Müesseselerin sivil savunma teşkilleri; müesseselerdeki milli savunma ile ilgili diğer hizmetlerde görevli olmayan 16-65 yaşlarındaki kimseler arasından barış zamanında personeli seçilmek ve gerekli araç, gereç ve teçhizatı sağlamak suretiyle göreve hazır bulundurulur.

Madde 60 – Vardiye halinde çalışan müesseselerde sivil savunma teşkilleri; vardiya mevcutlarına göre ve her vardiya için ayrı ayrı kurulur. Değişenlerin yerlerine yenileri seçilerek kadroları daima tamam bulundurulur.

Madde 61 – Okul, hastahane, otel ve benzeri müesseselerde 56 ncı maddede yazılı servislerin; bu yerlerde görevli daimi personel mevcudunun yettiği nisbette tamamı veya bir kısmı kurulur.

Okul, yurt ve benzeri müesseselerdeki 15 yaşından yukarı kimseler de, sivil savunma teşkillerinde görevlendirilebilirler.

Madde 62 – Olağanüstü halden itibaren kontrol merkezleriyle karargah servisi göreve başlar. Diğer servisler de herhangi bir alarm halinde görevbaşı yapmak üzere hazırlıklı bulunurlar.

Servis amirleri, barışta ve seferde kendi servisleriyle ilgili teşkilat, görev ve hizmetleri düzenlemek ve yürütmek bakımından müessese sivil savunma amirlerine karşı sorumludurlar.

Madde 63 – Resmi ve hususi müesseseler, mevcut teşkilat ve imkanlarına göre birbirlerine ve içinde veya civarında buldukları şehir ve kasabalara karşılıklı yardım etmek ve işbirliği yapmak mecburiyetindedirler.

Kontrol merkezi ve karargah servisi:

Madde 64 – Resmi ve hususi müesseselerde, olağanüstü zamanlardan itibaren sivil savunma teşkilat, faaliyet ve hizmetlerini sevk ve idare etmek üzere bir kontrol merkezi ile bu merkez içinde bir karargah servisi kurulur. Bu merkez taarruz tesirlerine karşı müessesenin en

emniyetli bir yerinde veya sığınağında bulunur. Alarm ve irtibat hizmeti de bu servis tarafından yürütülür.

Müessese amiri veya yerine görevlendireceği sivil savunma amiri kontrol merkezinin de amiridir. Kontrol merkezi amirliği müessese amiri tarafından yapıldığı takdirde sivil savunma amiri onun, yardımcısı olur. Bir kaç üniteden müteşekkil müesseselerin kontrol merkezlerinde merkez amirinden başka ünitelerin amirleri veya yetkili temsilcileri de bulunurlar.

Karargah servisinin mevcudu ortalama her 200 kişiye 2 kişi düşecek şekilde hesaplanır.

Emniyet ve kılavuz servisi:

Madde 65 – Emniyet ve kılavuz servisinin başlıca görevi; tehlike sıralarında müessesenin emniyetini sağlamak, panik ve kargaşalıkları ve moral bozucu hareketleri önlemek, personelin hareketlerini düzenlemek, yol göstermek, NBC maddeleri ile bulaşmış yerleri ve patlamamış bombaları tesbit ve tahdit etmek gibi işlerdir.

Bu servis; bir servis amiri ile gerektiğinde bir yardımcısı ve ortalama 200 kişiye 4 kişi hesabı ile kurulur. Barışta mevcut bu hizmetle ilgili personel bu servisin çekirdeğini teşkil eder.

İtfaiye servisi:

Madde 66 – İtfaiye servisinin başlıca görevi; yangınları önleyici tedbirlerin kontrolü, çıkacak yangınların söndürülmesi ile kurtarma faaliyetlerine yardım gibi işlerdir.

Bu servis; bir servis amiri ile gerektiğinde bir yardımcısı ve yeteri kadar ekip veya takımdan kurulur. Bir ekip, ekipbaşı ile birlikte 8-10 kişidir. Birtakım, bir takım amiri ile 2-4 ekipten ibarettir.

Barışta itfaiye teşkilatı bulunan müesseselerde bu teşkilat kuvvetlendirilmek ve genişletilmek suretiyle itfaiye servisi meydana getirilir.

Kurtarma servisi:

Madde 67 – Kurtarma servisinin başlıca görevi; yıkıntı altında kalanları kurtarmak ve ilk acil yardımda bulunmak, binalarda vukua gelecek basit bozuklukları onarmak, tehlikeli durumdakilerin desteklenmelerini veya yıkılmalarını sağlamak gibi işlerdir.

Bu servis; bir servis amiri ile gerektiğinde bir yardımcısı ve ortalama her 200 kişiye bir ekip hesabıyla yeteri kadar ekip veya takımdan kurulur. Bir ekip, ekipbaşı ile birlikte 8 kişiden; bir takım, bir takım amiri ile 3-6 ekipten ibarettir.

İlk yardım servisi:

Madde 68 – İlk yardım servisinin başlıca görevi; taarruzların çeşitli tesirleriyle yaralanan veya hastalananlara ilk sıhhi yardımı yapmaktır.

Ölülerin kimliklerinin tesbiti, sahiplerine teslimi veya cesetlerin gömülmeleri ve bıraktıkları eşyaların tesbiti de bu servis tarafından yapılır.

Bu servis; bir servis amiri ile gerektiğinde bir yardımcısı ve ortalama her 200 kişiye bir ilk yardım ekibi düşecek şekilde yeteri kadar ekip veya takımlardan kurulur. Bir ekip, bir ekipbaşı ile birlikte 7 kişiden, bir takım, bir takım amiriyle 3-6 ekipten ibarettir.

Bünyesinde revir, hastahane gibi sağlık tesisleri bulunan büyük müesseselerde bu tesisler, kendi personeli için ilk tıbbi müdahale ve tedavi yeri olarak hazırlanırlar. Bunlar şehir ve kasaba hastahaneler servisi içine alınmış oldukları takdirde, bu servis hizmeti için de istifade olunur.

Sosyal yardım servisi:

Madde 69 – Sosyal yardım servisinin başlıca görevi; tehlike sıralarında personeli durum hakkında aydınlatmak, morallerini kuvvetlendirmek, ihtiyaç halinde geçici yedirme, giydirme, barındırma ve haberleşme işlerini sağlamak, gerekenlere ilk yardımda bulunmak ve ölümler hakkında yapılacak işlemlerde ilk yardım servisine yardımcı olmak gibi hususlardır.

Bu servis; bir servis amiri ile gerektiğinde bir yardımcısı ve ortalama her 200 kişiye 4 kişi hesabıyla yeteri kadar personelden kurulur. Büyük müesseselerde yukarıdaki hizmet bölümlerine göre ekiplere ayrılır.

Teknik onarım servisi:

Madde 70 – Teknik onarım servisinin başlıca görevi; çeşitli taarruzların tesiriyle müesseselerin makine ve diğer enerji ve imal tesislerinde ve kendi bünyesi içindeki elektrik, su, havagazı, kalorifer, telefon gibi teknik tesislerinde vukua gelecek, kısa zamanda yapılması kabil basit bozuklukların acil ıslah ve onarımlarını yapmaktır.

Bu servis; bir servis amiri ile gerektiğinde bir yardımcısı ve aşağıdaki ekiplerden meydana gelir:

- a) Enerji ve imal makine ve tesisleri onarım ekibi veya ekipleri;
- b) Elektrik, su, havagazı, kalorifer ve muhabere tesisleri onarım ekibi veya ekipleri.

Bir ekip, ekip başı ile birlikte 4-6 kişidir. Tesislerin nevi ve genişliği fazla olan müesseselerde her iki fıkradaki tesisler için 2-4 ekipli takımlar kurulur.

Kamu tesislerine ait 44-46 ncı maddelerdeki hükümler saklıdır.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Koruyucu ve kurtarıcı diğer sivil savunma tedbirleri

BİRİNCİ BÖLÜM

Yangınlara karşı genel ihtiyati tedbirler

Madde 71 – Hassas bölgelerde, harb zamanlarında mevcut su şebekesinin bozulabileceği de dikkate alınarak, çıkması muhtemel geniş ölçüdeki yangınlara karşı ihtiyaca yetecek miktarda belediyelerce su depoları (Tercihan yeraltı) ve havuzları barıştan tesis olunur.

Madde 72 – Akaryakıt, barut, dinamit gibi parlayıcı ve patlayıcı maddelere ait stokların, hassas bölgeler dışında ve meskün yerler uzağında barıştan yapılacak dayanıklı yeraltı depolarında saklanmaları esastır.

Bu depoların teminine kadar mesk n bölgeler içinde bulunan bu gibi maddelere ait depoların, herhangi bir yanma veya patlama halinde tesirlerinin etrafa yayılmasını önleyici engellerle (Ateş kesen duvarlar gibi) evrilmeleri, bu depolardaki stokların olağanüstü halden itibaren mesk n bölgeler dışında emniyetli yerlere taşınmaları veya ayrı ayrı yerlerdeki ayrı ayrı depo ve tesislere gönderilerek dağıtılmak suretiyle azaltılmaları gibi emniyet tedbirleri alınır.

Madde 73 – Havagazı depolarının tahribi halinde boşalacak gazların çıkaracağı yangın tehlikesine karşı gerekli tertip ve tedbirler alınır.

Madde 74 – Mesk n bölgeler içindeki odun, kömür, kereste depoları gibi kolayca yanıcı maddelere ait stokların da, ya etrafının yangın kesen duvarlarla çevrilmesi veya mesk n bölge dışına çıkarılması gibi emniyet tedbirleri alınır.

Madde 75 – Mesk n bölgeler içindeki yangın tehlikesi arzeden parlayıcı, patlayıcı ve kolayca yanıcı maddelere ait satış yerleri olağanüstü halden itibaren boşaltılarak Şehir dışına,barıştan tesbit edilecek münasip yerlere taşıtılır.

Madde 76 – Hassas bölgelerdeki binaların ağaç kısımlarının kolayca tutuşmamaları için yangına karşı dayanıklı maddelerle boyanmak veya badana edilmek, mümkün olanlar yanmaz maddelerle değiştirilmek üzere gerekli tedbirler alınır.

Madde 77 – Binaların atı, tavan veya tarasalarında ve etrafında parlayıcı ve kolayca yanıcı maddeler varsa, olağanüstü halden itibaren yangın tehlikesi getirmeyecek yerlere konulur veya uzaklaştırılır. Binalar içinde bulundurulmasına kesin zaruret olan bu gibi maddeler için de gerekli emniyet tedbirleri alınır.

Madde 78 – Yukarıki maddelerde yazılanlardan başka bütün daire, müesseseler ve evlerde ve diğer binalarda yapı tarzlarına ve diğer özelliklerine göre yangın tehlikesine karşı gerekli  nleme tedbirleri alınır. Yangın başlangıçlarının söndürülmesi için yeteri kadar söndürme malzemesi bulundurulur.

Madde 79 – Olağanüstü zamanlarda ve seferde köylerde ve diğer mevkilerde, tarla ve ayırıklarda odun, kereste, ekin, ot, saman yığınları fazlaca bir araya toplanmayıp, birbirlerinden uzak ve küçük küçük yığınlar halinde bulundurulmaları ve tezelden içeri alınmaları sağlanır.

Ormanlarda çıkacak yangınların önlenmesi için, Orman Kanununa göre alınan tedbirler artırılır.

Madde 80 – Yangına karşı fazla hassas olan köylerde, geniş tarla ve ayırıklarda ayrıca yangın söndürme ekipleri ve malzemesi bulundurulur.

Madde 81 – Bu bölümde gösterilen tedbirler, ilgili idare ve müesseselerle bina ve arazi sahipleri veya sorumluları tarafından alınır ve mahalli mülki idare amirliklerince izlenir ve denetlenir.

İKİNCİ BÖLÜM

 nemli tesis ve ihtiyaç maddelerinin korunması ve yedeklenmesi

Madde 82 – Hassas bölgelerdeki müesseseler ve fabrikaların işletilmelerini sağlayan önemli makine ve tesislerinin, mümkün olduğu kadar dış tesirlerden kolayca müteessir olmamaları için gerekli tedbirler alınır.

Bilhassa nükleer taarruzlara hedef olabilecek Őehirlerin ağır hasar sahası içinde bulunan veya hassas hedef teşkil eden, harb gücünü doğrudan doğruya destekleyen önemli tesislerin hassas kısımlarının, mümkünse yeraltına gömülmeleri suretiyle bunların ve bunları çalıŐtıran personelin korunmaları sağlanır.

Madde 83 – Hassas bölgelerdeki, elektrik, su gibi genel tesislerden aldığı enerji ile iŐleyen müesseselerde, genel tesislerin bozulmaları halinde durmamaları için özel iŐletici kuvvet veya kaynakları sağlayıcı tedbirler alınır.

Madde 84 – Hassas bölgelerdeki müessese ve fabrikalarda önemli makine, arave malzemeden, harb zamanı ihtiyaçları için yeteri kadar yedek tedarik olunarak, müesseseler dışında emniyetli yerlerde saklanmaları sağlanır.

Madde 85 – Müessese ve fabrikalarda kullanılan özel muharrik kuvvet ve ham maddelerin birkaç günlük ihtiyaçtan fazlası ile mamul maddeler stoklarının, olağanüstü halden itibaren hassas bölgeler dıŐına çıkarılarak buralarda saklanmaları, buralardan getirilip götürülmeleri için gerekli tedbirler alınır.

Madde 86 – Daire, müessese ve fabrikaların hizmet ve faaliyetleri veya hukuki, ilmi ve mali durumları bakımlarından telafisi mümkün olmayacak mahiyetteki önemli veya kıymetli evrakının veya fotokopi yahut mikrofilmlerinin barıştan emniyetli sığınaklarda veya yerlerde saklanmaları sağlanır.

Fazla hassas bölgelerdeki daire, müessese ve fabrikalarda bulunan kıymetli ve önemli evrak ve maddelerden mümkün olanların barıştan, hassasiyeti az olan veya hassas bölgeler dışındaki aynı idare ve teŐkilata ait yerlere taŐınarak buralarda bulundurulmaları ve gerektiğe buralardan alınıp verilmeleri sağlanır.

Madde 87 – Hassas bölgelerdeki un ve ekmek fabrika, değirmen ve fırınlarının tahripleri hallerinde un ve ekmek ihtiyacının sağlanması için yakın diğer fabrika, değirmen ve fırınlardan faydalanma imkanları tesbit edilir ve gereken yerlerde barıştan seyyar değirmen ve fırınlar tedariki cihetine gidilir.

Madde 88 – Hassas bölgelerdeki hububat, bakliyat, un ve diğer mühim yiyecek, içecek ve yem maddeleri stoklarının, yeraltındaki emniyetli depolara ve depolar bulunmadığı takdirde, olağanüstü halden itibaren şehir dışı emniyetli yerlere taşınmaları ve yeteri kadar yedeklenmeleri için gerekli tedbirler alınır.

Civardaki sularla lüzumunda bunlardan faydalanma şekil ve imkanları tetkik ve tesbit olunur.

Madde 89 – Şehir ve kasabalarda, köylerde veya diğer mevkilerde bulunan hububat, bakliyat, ot, saman gibi yiyecek ve yem maddeleri stoklarının, NBC tesirlerine karşı kapalı veya toprakla örtülü yerlerde saklanmaları için gerekli tedbirler alınır.

Madde 90 – Dükkanlarda, diğer satış yerlerinde ve evlerde bulundurulacak yiyecek ve içecek maddelerinin NBC tesirlerine karşı korunmaları için yeteri kadar kapalı kaplar veya yerler bulundurulur. Radyoaktif serpinti tehlikesi hallerinde uzun süre dışarı çıkılamayacağı dikkate alınarak evlerde ve kapalı kaplar içinde en az bir haftalık yedek yiyecek ve içecek maddeleri bulundurulur.

Madde 91 – Müesseselerde veya halk elinde bulunan hayvanların, bilhassa kendilerinden et ve diğer gıda maddeleri elde edilenlerin her türlü taarruz tesirlerine karşı korunmaları için özel tedbirler alınır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Gizleme

Madde 92 – Olağanüstü hallerde veya seferde; düşman uçaklarının geceleri hedeflerini bulmalarını ve buldukları mevkileri tanımalarını güçleştirmek için, Hükümetçe lüzum görüldüğü takdirde, bütün yurttan veya belirli bölgelerde ışıkların söndürülmesi ve karartılması tedbirleri uygulanır ve Hükümetçe kaldırıldığı bildirilinceye kadar devam eder.

Madde 93 – Işıkların söndürülmesinde veya karartılmasında esas, havadan ışık görülmemesini sağlamaktır.

Bunun için bütün şehir, kasaba ve köylerde ve diğer mevkilerde ve buralardaki bütün daire, müessese ve evlerde ve diğer binalarda ve taşıt araçlarında ışıklar söndürülür veya karartılır. Bu maksatla geceleri dış ışıkların tamamen söndürülmesi, zaruret bulunanların maskelenmesi, içinde ışık yakılan yerlere ait bütün pencere ve diğer ışık geçiren deliklerin koyu siyah perdeler, örtüler, kapaklar gibi araçlarla sıkıca maskelenmesi veya kapatılması, zaruret bulunmayan yerlerdeki ışıkların tamamen çıkarılarak yakılmaması hususlarında bütün tedbirler alınır ve gerektiğinde uygulanır.

Maskeleme tedbirlerinin, nükleer tesirlere karşı koruyucu faydaları da gözönünde tutulur.

Madde 94 – Mahalli sivil savunma planlarına göre şehir ve kasabalara ait genel aydınlatma şebekesinde yapılacak söndürme ve karartma tertibatı, belediyeler veya ilgili işletmeler tarafından gerçekleştirilir.

Madde 95 – Etrafındaki arazi veya binalardan bariz şekilde farklı görünüşteki daire, müessese ve fabrikaların ve diğer büyük binaların havadan kolayca tanınmamları için; ağaçlandırma, boyama, şekil değiştirme, örtme gibi etrafa uydurma ve gizleme tedbirleri alınabilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Halk tarafından yapılacak teşkilat ve alınacak tedbirler

Cadde veya sokak kılavuzları:

Madde 96 – Hassas bölgelerde her kılavuzluk bölgesindeki cadde ve sokak kesimleri için, buralarda oturanlar arasında birer cadde veya sokak kılavuzu vebirer yedeği seçilir.

Madde 97 – Cadde ve sokak kılavuzları; barışta ve savaşta kendi kesimlerine ait her türlü bilgilerin tesbitinde, halka ait hizmetlerde korunma kılavuzlarına yardımcılık ve halka yol göstericilik yaparlar.

Barışta bina korunma personelinin seçilmesini ve eğitimlerinin sağlanmasını izlerler; savaş sırasında bu personel ile yangın başlangıçlarının söndürülmesi, ilk kurtarma ve yardım işlerinin yapılmasını sağlamaya çalışırlar.

Madde 98 – Cadde veya sokak kılavuzlarının halk tarafından tanınmaları için görev sıralarında kollarında bir tanınma işareti ile bir düdük, bir gaz maskesi, harp paketi, el feneri gibi şahsi teçhizatları bulunur.

Bina korunma personeli ve malzemesi:

Madde 99 – Hassas bölgelerdeki bütün ev, apartman ve içinde oturan diğer binalarda, sivil savunma bakımından gerekli tedbirlerin alınması, yangın başlangıçlarının söndürülmesi, ilk yardım ve kurtarma hizmetleri gibi görev ve faaliyetler için; buralarda oturanlar arasında işbölümü yapılarak, her binada bir korunma amiri ve nüfus mevcuduna göre sırasile birer veya daha fazla itfaiyeci, hastabakıcı, kurtarıcı ve sığınak bulunan yerlerin gerekenlerinde sığınak amiri gibi korunma personeli ayrılır.

Madde 100 – Bina korunma personeli; sivil savunma veya milli savunma veya milli savunma ile ilgili diğer hizmetlere ayrılmamış olan bina içindeki erkeklerden, erkekler yoksa kadınlardan seçilir. Hastabakıcılık için kadınlar tercih olunur.

Madde 101 – Bina korunma amirleri, binada oturan aileler veya kimseler tarafından, diğerleri de korunma amirleri tarafından seçilirler ve sivil savunma hizmetleri bakımından korunma amiri emrinde bulunurlar.

Bina korunma amirleri, sivil savunma işlerinde buldukları binanın sorumlu amiri olup, bu bakımdan vereceği talimat ve isteklerin bütün binadakiler tarafından yerine getirilmesi mecburidir.

Madde 102 – Hassas bölgelerdeki, içinde oturan bütün binalarda, yangın başlangıçlarının söndürülmesi, yapılacak ilk yardım, kurtarma ve korunma faaliyet ve hizmetleri için gerekli malzeme ile herkes için birer halk tipi koruyucu maske bulundurulması veya bunların kullanılmalılarının öğrenilmesi lazımdır.

Bu malzemenin temin ve tedariki hususunda Hükümetce halka gerekli kolaylık ve yardım gösterilir.

Korunma tedbirleri:

Madde 103 – Sivil savunma bakımından halk tarafından alınacak başlıca korunma tedbirleri şunlardır:

- a) Yangınlara karşı önleyici ve söndürücü tedbirler almak;
- b) Yiyecek, içecek gibi önemli ihtiyaç maddelerini taarruz tesirlerinden korumak ve yeteri kadar yedek bulundurmak;
- c) Gerekli karartma tedbirlerini almak;
- d) İhtiyaca uygun sığınak hazırlamak;
- e) Tahliye ve seyrekleştirme veya kabul ve dağılma bölgelerinde olduklarına göre bu hususlarda hazırlıklı bulunmak;
- f) Birbirlerine, karşılıklı yardımda bulunmak.

Madde 104 – Yukarıki maddelere ve hassas bölgelerde bulunup bulunmadıklarına göre, sivil savunma bakımından halk tarafından yapılacak teşkilat ve faaliyetlerle alınacak tedbirler, malzeme ve teçhizat, İçişleri Bakanlığınca bir yönetmelikle tesbit edilir ve yayımlanır.

BEŞİNCİ KISIM

Elkoyma ve satınalma işleri

Madde 105 – Sivil savunma hizmet ve faaliyetleri için, barıştan sağlanamayan veya olağanüstü veya savaş halinin meydana getireceği yeni ihtiyaçlar dolayısıyla lüzum görülecek taşınır ve taşınmaz mallar; 3634 sayılı Milli Müdafaa Mükellefiyeti Kanununa göre Silahlı Kuvvetler ihtiyacı için planlanmamış olmak ve bu konuda mahallin en büyük askeri amiri ile önceden anlaşmak suretiyle 7126 sayılı kanunun 41 inci maddesinde yazılı hüküm ve esaslar dairesinde elkonularak veya satın alınarak sağlanır.

Milletlerarası hukukun diplomatik temsilcilikler ve mensuplarına tanıdığı ayrıcalık ve dokunulmazlıklar saklıdır.

Madde 106 – Genel veya geniş mahiyetteki elkoymalarda el konulacak araç ve maddeler için sahiplerine veya ilgililere münasip veya çeşitli yollarla ilanen veya hizmetle görevli teşkilat personeli vasıtası ile yazılı olarak, belirli vesmırlı elkoyma istekleri için yazılı olarak tebligat yapılır.

Madde 107 – Barıştan düzenlenecek planlarla sivil savunma hizmet ve faaliyetleri için olağanüstü hallerde el konulmak üzere tesbit olunacak bina, taşıt vesair madde ve malzeme için sahiplerine, olağanüstü halde ve gerektiğinde derhal tebligat yapılmak üzere lüzumlu tebliğ pusulaları barıştan hazırlanarak saklanabilir. Taşıt veya diğer taşınabilir madde sahiplerine barıştan da tebligat yapılabilir.

Madde 108 – Mal sahipleri ve diğer ilgililer, 106 ncı maddeye göre yapılacak tebligat üzerine, istenen malları, bildirilen zaman ve şekilde vermeğe mecburdurlar.

Madde 109 – Elkonulan veya satın alınan taşınır ve taşınmaz mallar, ilgili servis veya ekiplerden, bunların bulunmadığı yerlerde mülki idare amirliklerince seçilen kişilerden kurulacak tesellüm heyetleri tarafından teslim alınırlar.

Teslim alınacak madde ve mallar için tesellüm heyetleri tarafından cins, vasıf ve miktarlarını gösterir birer belge verilir.

Mal sahipleri veya ilgilileri bu belgelerle mahalli mülki idare amirliklerine müracaat ederek, elkonulan veya satın alınan mal karşılığı verilecek bedel, kira, ücret veya tazminatı almak isteğinde bulunurlar.

Madde 110 – Elkonulan veya satın alınan malların bedeli, kirası, ücreti veya tazminatı, il veya ilçe idare kurulunca mahalli rayice göre takdir ve tesbit olunur.

Ancak, bunlardan satış yerlerinden satın alınanların bedelleri, normal satış fiyatına ve faturasına göre tayin olunur.

Ek Madde 1 – (Ek : 7/8/1996 - 96/8650 K.)

Sivil savunma servisleri takım, ekip ve bölüklerinin oluşumu ile çalışma usul ve esasları İçişleri Bakanlığınca çıkarılacak bir yönerge ile düzenlenir.

Madde 111 – 7126 sayılı Sivil Savunma Kanunu hükümlerine göre hazırlanmış ve Danıştay'ca incelenmiş olan bu Tüzük hükümleri Resmi Gazete ile yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 112 – Bu Tüzük hükümlerini Bakanlar kurulu yürütür.

